

ข้อคิดเห็นของเยาวชนและนายจ้าง เกี่ยวกับโอกาสในการมีงานทำ ของเยาวชนไทย

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเพื่อสนับสนุนให้เยาวชนได้เข้าถึงงานที่มีคุณค่าและ
เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่ระบบการเรียนรู้ตลอดชีวิต

บทนำ

เอกสารฉบับนี้เป็นความร่วมมือระหว่างองค์การยูนิเซฟ ประเทศไทย กับศูนย์บริหารจัดการความยั่งยืนและส่งเสริมผู้ประกอบการ แห่งศคินทร์ในการนำเสนอข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเพื่อปรับปรุงคุณภาพ ความเหมาะสม และขอบเขตการดำเนินการในด้านต่าง ๆ เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่ระบบการเรียนรู้ตลอดชีวิตและความสามารถในการทำงาน (employability) ของเยาวชนไทย เอกสารฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสนับสนุนกระบวนการหารือและกำหนดนโยบายของไทยเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว ซึ่งรวมถึงการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 – 2570)

ระบบการศึกษา การฝึกอบรม และตลาดแรงงานของไทย กำลังเผชิญกับความท้าทายและผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่สำคัญ เช่น การเปลี่ยนแปลงของโครงสร้างประชากร การเปลี่ยนผ่านสู่ยุคดิจิทัล ภาวะแลโลกาภิวัตน์ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และการเปลี่ยนแปลงแบบฉับพลัน (disruptions) ในระดับโลก โดยเยาวชนอายุระหว่าง 15-24 ปี คือหนึ่งในกลุ่มที่ได้รับผลกระทบเชิงลบมากที่สุดจากการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว นอกจากนี้ ตั้งแต่ปี 2563 เป็นต้นมา การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ยังได้ทำให้ความเหลื่อมล้ำ ความเปราะบาง และความเสี่ยงในด้านต่าง ๆ ทวีความรุนแรงขึ้น (UNICEF Thailand, 2021)

สถานการณ์ปัจจุบันทำให้เราต้องมียุทธศาสตร์ใหม่เกี่ยวกับระบบการศึกษา การฝึกอบรม และการจ้างงาน เพื่อส่งเสริมให้เยาวชนได้ปรับปรุงและพัฒนาทักษะ สมรรถนะ และความรู้ด้านดิจิทัล และเพื่อเสริมสร้างความยืดหยุ่นในการทำงานและการเปิดโอกาสให้แก่เยาวชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มเปราะบาง รวมทั้งเพื่อสนับสนุนให้เยาวชนสามารถรับมือกับความท้าทายในตลาดแรงงานแห่งศตวรรษที่ 21 ซึ่งกำลังเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วได้

สิ่งสำคัญต่อความสำเร็จในการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงที่กำลังเกิดขึ้นในระดับโลกและความสำเร็จของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 คือความสามารถของประเทศไทยในการปรับโครงสร้างของนโยบายและระบบต่าง ๆ เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งและความยืดหยุ่นให้แก่ประชาชนแรงงาน ภาคอุตสาหกรรม และระบบเศรษฐกิจ

ยุทธศาสตร์ประเทศไทย 4.0 ของรัฐบาลไทยคือวิสัยทัศน์ที่จะเร่งพัฒนาทุนมนุษย์เพื่อปลดประเทศไทยจากพันธนาการและความท้าทายต่าง ๆ ในทางเศรษฐกิจ เพื่อสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจและการส่งเสริมนวัตกรรมและความคิดสร้างสรรค์โดยมีเป้าหมายสำคัญสี่ประการ ได้แก่

1. **ความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจ:** ซึ่งถูกขับเคลื่อนโดยนวัตกรรม เทคโนโลยี และความคิดสร้างสรรค์
2. **ความยุติธรรมสู่ทางสังคม:** การสร้างสังคมที่เดินหน้าไปด้วยกัน ไม่ทอดทิ้งใครไว้ข้างหลัง
3. **การส่งเสริมคุณค่าของมนุษย์:** การพัฒนาคนไทยให้เป็นคนที่มีความสามารถสอดคล้องกับศตวรรษที่ 21
4. **การรักษาสิ่งแวดล้อม:** การสร้างสังคมที่น่าอยู่โดยมีระบบเศรษฐกิจที่ยืดหยุ่นและยั่งยืน สามารถปรับให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและการเปลี่ยนผ่านสู่สังคมคาร์บอนต่ำ

นอกจากนี้ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 – 2570) ยังกำหนดให้การพัฒนาทุนมนุษย์เป็นหนึ่งในปัจจัยสำคัญที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงประเทศไทย

เพื่อสนับสนุนการอภิปรายประเด็นเหล่านี้ องค์การยูนิเซฟ ประเทศไทย และศูนย์บริหารจัดการความยั่งยืนและส่งเสริมผู้ประกอบการ แห่งศคินทร์ ได้ริเริ่มกระบวนการปรึกษาหารือกับภาคส่วนต่าง ๆ เมื่อเดือนธันวาคม 2563 – เมษายน 2564 เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลโดยอาศัยวิธีการที่หลากหลาย ได้แก่ การศึกษาเอกสาร การหารือกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง¹ การสัมภาษณ์เชิงลึก² และการจัดการสนทนากลุ่มกับเยาวชนและนายจ้าง แนวทางดังกล่าวตั้งอยู่บนพื้นฐานความเชื่อว่าเป็นหุ้นส่วนและการประสานงานระหว่างภาคส่วนต่าง ๆ คือปัจจัยสำคัญในการสร้างโอกาสการเรียนรู้และการมีงานทำสำหรับเยาวชนในประเทศไทยและการบรรลุเป้าหมายในการพัฒนาทุนมนุษย์ของประเทศได้อย่างยืดหยุ่นและยั่งยืน

1 หน่วยงานภาครัฐ สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (TDRI) มหาวิทยาลัย องค์การระหว่างประเทศ ภาครัฐและเอกชน และองค์กรภาคประชาสังคม
2 หน่วยงานภาครัฐ สถาบันการศึกษา และบริษัทเอกชน

ทำไมความสามารถในการทำงานของเยาวชนจึงมีความสำคัญ

ประเทศไทยมีโครงสร้างประชากรที่เป็นสังคมผู้สูงอายุ โดย 1 ใน 5 หรือร้อยละ 18.76 ของจำนวนประชากรเป็นประชากรที่มีอายุมากกว่า 60 ปี (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2562) **การเปลี่ยนแปลงของโครงสร้างประชากรดังกล่าวนำมาทั้งโอกาสและความท้าทาย** ได้แก่ การเพิ่มขึ้นของอัตราการพึ่งพาของประชากรเด็กและผู้สูงอายุ และการลดลงของกำลังแรงงานในตลาดแรงงานจากร้อยละ 49 ในปี 2551 เหลือร้อยละ 41 ในปี 2563 (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2563) ถึงแม้การลดลงดังกล่าวส่วนหนึ่งอาจเนื่องมาจากเยาวชนอยู่ในระบบการศึกษานานขึ้น แต่สถิติล่าสุดขององค์การแรงงานระหว่างประเทศ (ILO) แสดงให้เห็นว่าเยาวชนอายุระหว่าง 15-24 ปี จำนวนเกือบ 1.4 ล้านคน (หรือร้อยละ 15 ของประชากรกลุ่มดังกล่าว) เป็นกลุ่มที่ไม่ได้อยู่ในระบบการศึกษา การจ้างงาน หรือการฝึกอบรมใด ๆ (Not in Education, Employment or Training - NEET) (ILO, 2020) ทั้งนี้ ร้อยละ 70 ของกลุ่มดังกล่าวเป็นเพศหญิง ซึ่งส่วนใหญ่ต้องออกจากโรงเรียนกลางคันเนื่องจากการตั้งครรภ์ (สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาแห่งประเทศไทย, 2563)

ในช่วงที่ผ่านมา **ประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงจากสังคมชนบทไปเป็นสังคมเมืองมากขึ้นเรื่อย ๆ** (Plecher, 2019) โดยเยาวชนจำนวนมากได้ย้ายถิ่นฐานเข้าสู่เขตเมืองเพื่อแสวงหาโอกาสการจ้างงานที่ดีกว่า นอกจากนี้ ประเทศไทยยังมีการเปลี่ยนแปลงเป้าหมายการพัฒนาอุตสาหกรรมไปสู่อุตสาหกรรมแห่งอนาคต (New S-curve) 10 ประเภท³ เพื่อให้ประเทศเติบโตและพัฒนาต่อไปได้อย่างยั่งยืน อย่างไรก็ตาม การเปลี่ยนผ่านไปสู่ยุคดิจิทัล ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี เช่น หุ่นยนต์เพื่ออุตสาหกรรม ปัญญาประดิษฐ์ (AI) และอินเทอร์เน็ตของสรรพสิ่ง (IoT) ทำให้หลายอาชีพตกอยู่ในความเสี่ยงที่จะถูกแทนที่ด้วยระบบอัตโนมัติ (OECD, 2019) นอกจากนี้ การศึกษาล่าสุดยังพบว่า **ร้อยละ 54 ของแรงงานไทยยังต้องการยกระดับทักษะและการพัฒนาทักษะใหม่ทั้งในด้านความรู้ และทักษะทางสังคมและการทำงาน (soft skills) เพื่อให้สามารถรับมือกับเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วเหล่านี้และปรับตัวให้เข้ากับตลาดแรงงานในศตวรรษที่ 21** (เสาวนีย์ จันทะพงษ์ และกำพล พรพัฒน์ไพศาลกุล, 2562)

ทั้งนี้ ความสามารถในการปรับตัวยังมีความสำคัญต่อการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ ซึ่งเป็นความท้าทายที่ต้องการแรงงานที่มีทักษะที่ยืดหยุ่นและความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับความไม่แน่นอนและการเปลี่ยนแปลงในโลกแห่งการทำงาน

ประเทศไทยมีภาคเศรษฐกิจไม่เป็นทางการที่มีขนาดใหญ่ โดยมีการประมาณการว่าจำนวนแรงงานในภาคเศรษฐกิจไม่เป็นทางการมีสัดส่วนถึงร้อยละ 43-54 ของแรงงานนอกภาคการเกษตรในประเทศไทย (ILO (2011) และสำนักงานสถิติแห่งชาติ (2562)) ทั้งนี้ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 ระบุว่า **การประกอบอาชีพของคนไทยในอนาคตจะมีลักษณะยืดหยุ่นขึ้นเรื่อย ๆ** (เช่น งานไม่เต็มเวลาและงานอิสระ) ในขณะที่ความยืดหยุ่นของตลาดแรงงานแบบไม่เป็นทางการที่สามารถทำงาน “ที่ไหนเมื่อไหร่ก็ได้” อาจเหมาะสมกับเยาวชนและทำให้เกิดโอกาสในการสร้างสมดุลระหว่างชีวิตการทำงานกับชีวิตส่วนตัว แต่มันก็อาจทำให้พวกเขาเผชิญกับความไม่มั่นคงทางอาชีพ ดังนั้น จึงเป็นเรื่องสำคัญที่ต้องมีการปรับปรุงระบบการคุ้มครองการจ้างงานเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่โครงข่ายการคุ้มครองทางสังคม (social safety net) สำหรับเยาวชน โดยเฉพาะการบรรเทาผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงแบบฉับพลันซึ่งเกิดจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 และความไม่แน่นอนทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้น

ไม่ว่าจะเป็นอย่างไร **เราจำเป็นต้องสร้างแรงบันดาลใจและสนับสนุนให้เยาวชนไทยได้บรรลุเป้าหมายในชีวิต** โดยการสำรวจความคิดเห็นล่าสุดของยูนิเซฟพบว่า มีเพียงร้อยละ 8 ของเยาวชนที่มีส่วนร่วมในการสำรวจความคิดเห็นที่รู้สึกว่าการศึกษากำลังเคลื่อนไปในทิศทางที่ให้โอกาสแก่พวกเขาในอนาคต (UNICEF Thailand, 2021)

3 ได้แก่ ยานยนต์สมัยใหม่ อิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะ การท่องเที่ยวกลุ่มรายได้ดีและการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ การเกษตรและเทคโนโลยีชีวภาพ การแปรรูปอาหาร หุ่นยนต์เพื่ออุตสาหกรรม การบินและโลจิสติกส์ เชื้อเพลิงชีวภาพและเคมีชีวภาพ ดิจิทัล การแพทย์ครบวงจร

พลการศึกษาที่สำคัญ

การศึกษาเอกสาร การวิเคราะห์นโยบายการศึกษา และการหารือกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ทำให้พบความท้าทายที่สำคัญ ดังนี้

1 คุณภาพของระบบการศึกษา (หลักสูตรและแนวทางการสอน) ไม่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน

ภาคการศึกษาประสบอุปสรรคในการติดตามแนวโน้มในตลาดแรงงานและไม่สามารถตอบสนองความต้องการในตลาดแรงงานได้ทันกับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น โดยวิชาและทักษะที่มีการสอนในโรงเรียนเริ่มไม่ตอบโจทย์ความต้องการในตลาดแรงงานยิ่งขึ้นเรื่อย ๆ ทั้งนี้ ปัจจุบันตลาดแรงงานของไทยซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วต้องการแรงงานที่มีทั้งทักษะความรู้ เช่น ความรู้เฉพาะทาง การออกแบบ และเขียนโปรแกรมคอมพิวเตอร์ และทักษะทางสังคมและการทำงาน เช่น การคิดวิเคราะห์ ความคิดริเริ่ม การแก้ไขปัญหาที่ซับซ้อน ทักษะการเป็นผู้นำ ความฉลาดทางอารมณ์ และความยืดหยุ่น (สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2562) และ World Economic Forum (2020))

“ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีนำมาซึ่งการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในตลาดแรงงาน มันเป็นเรื่องยากสำหรับภาคการศึกษาที่จะตามให้ทันการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว”

(ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในภาครัฐ)

ผู้มีส่วนร่วมในการสำรวจความคิดเห็นต่างเห็นตรงกันว่า หลักสูตรการศึกษาในปัจจุบันจำเป็นต้องมีการปฏิรูปอย่างเร่งด่วน ให้ตอบสนองความต้องการของตลาดแรงงาน โดยผู้มีส่วนเกี่ยวข้องชี้ให้เห็นว่า หลักสูตรการศึกษาในปัจจุบันยังขาดการให้ความสำคัญกับการศึกษาในวิชา STEAM⁴ ซึ่งมีความสำคัญต่อการบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ประเทศไทย 4.0 อีกทั้งยังไม่มีการสอนทักษะการบริหารจัดการธุรกิจและการเป็นผู้ประกอบการ ซึ่งมีความสำคัญต่อการทำให้เยาวชนพร้อมเข้าสู่ภาคเศรษฐกิจไม่เป็นทางการ

“บริษัทในปัจจุบันต้องการคนมีทักษะความรู้ แต่หลักสูตรการศึกษาของไทย ... ไม่สามารถตอบโจทย์ความต้องการของตลาดได้”

(ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในภาคเอกชน)

นอกจากนั้น ยังต้องมีการปรับปรุงการสอนทักษะพื้นฐานต่าง ๆ (การอ่านเขียนและการคำนวณ) ด้วย ทั้งนี้ ในขณะที่ประเทศไทยประสบความสำเร็จในการเพิ่มอัตราการเรียนต่อในระดับมัธยมศึกษาของนักเรียน แต่ระบบการศึกษาของไทยในปัจจุบันกำลังเผชิญกับความท้าทายที่ต้องมีการปรับปรุงผลการทดสอบวัดความรู้ทางวิชาการของนักเรียน (OECD, 2021) โดยผลการประเมิน PISA (Programme for International Student Assessment) ของนักเรียนไทยมีแนวโน้มแย่ลงเรื่อย ๆ เช่น ในปี 2561 นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ประเมินร้อยละ 60 สอบไม่ผ่านในด้านการอ่าน ร้อยละ 53 สอบไม่ผ่านในวิชาคณิตศาสตร์ และร้อยละ 44 สอบไม่ผ่านในวิชาวิทยาศาสตร์ (World Bank, 2020)

ในด้านคุณภาพการสอน ส่วนใหญ่เป็นการเน้นการท่องจำมากกว่าการให้เด็กได้เรียนรู้จากประสบการณ์และการลงมือปฏิบัติจริง อีกทั้งยังขาดวิธีการสอนที่สนับสนุนให้นักเรียนได้คิดวิเคราะห์ คิดอย่างสร้างสรรค์ และคิดได้อย่างเป็นอิสระ การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ทำให้เห็นว่าบุคลากรครูจำนวนมากยังขาดความสามารถในการสอนแบบออนไลน์ให้ได้ผล ซึ่งรวมถึงการผลิตเนื้อหาการเรียนรู้ออนไลน์ที่เข้าถึงได้สำหรับนักเรียนทุกคน โดยเฉพาะนักเรียนพิการ

“ครูจำนวนมาก โดยเฉพาะในชนบท ขาดความสามารถในการใช้เทคโนโลยีเพื่อจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์”

(ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในภาคเอกชน)

นอกจากนั้น ความเหลื่อมล้ำด้านดิจิทัลยังปรากฏให้เห็นชัดเจน เนื่องจากไม่ใช่เด็กทุกคนที่มีอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ เข้าถึงอินเทอร์เน็ต หรือมีสถานที่เรียนที่เป็นส่วนตัวสำหรับการเรียนแบบออนไลน์ เช่น จำนวนนักเรียนในชนบทที่มีคอมพิวเตอร์ที่บ้านมีสัดส่วนเพียงร้อยละ 45 ขณะที่จำนวนนักเรียนในเมืองที่มีคอมพิวเตอร์ที่บ้านมีสัดส่วนถึงร้อยละ 70 ความเหลื่อมล้ำดังกล่าวยังเห็นได้ชัดเจนขึ้นหากเปรียบเทียบระหว่างนักเรียน

ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจแตกต่างกัน โดยจำนวนนักเรียนในกลุ่มที่ครอบครัวมีรายได้ต่ำสุดที่มีคอมพิวเตอร์ที่บ้านมีสัดส่วนเพียงร้อยละ 17 ขณะที่จำนวนนักเรียนในกลุ่มที่ครอบครัวมีรายได้สูงสุดที่มีคอมพิวเตอร์ที่บ้านมีสัดส่วนถึงร้อยละ 91 (Oxford Policy Management, 2020) และจำนวนนักเรียนในกลุ่มที่ครอบครัวมีรายได้ต่ำสุดที่เข้าถึงอินเทอร์เน็ตมีสัดส่วนเพียงร้อยละ 28.1 ขณะที่จำนวนนักเรียนในกลุ่มที่ครอบครัวมีรายได้สูงสุดที่เข้าถึงอินเทอร์เน็ตมีสัดส่วนถึงร้อยละ 93.2

“ไมใช่นักเรียนทุกคนที่เข้าถึงอินเทอร์เน็ต โทรศัพท์มือถือ คอมพิวเตอร์ หรืออุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์”

(ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในสถาบันการศึกษา)

นอกจากนั้น เยาวชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่มีส่วนร่วมในการสำรวจความคิดเห็นยังชี้ให้เห็นว่า บางครั้ง สถาบันการศึกษา ก็ไม่สามารถให้สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ปลอดภัยและมั่นคงแก่นักเรียนได้ ซึ่งเป็นอุปสรรคที่บั่นทอนความสามารถในการเรียนและการพัฒนาตนเองได้เต็มศักยภาพ

2 เยาวชนยังมีข้อจำกัดในการเข้าถึงข้อมูลเกี่ยวกับตลาดแรงงาน และการแนะแนวอาชีพ

ทั้งเยาวชนที่ต้องออกจากโรงเรียนกลางคันและเยาวชนที่ได้เรียนต่อต่างประสบอุปสรรคในการเข้าถึงการแนะแนวอาชีพ และโอกาสการฝึกอบรม ซึ่งชี้ให้เห็นความจำเป็นที่ต้องมีการขยายโอกาสการศึกษา การพัฒนาทักษะ การฝึกอบรม และการจ้างงานสำหรับเยาวชนทุกคน รวมทั้งความจำเป็นที่ต้องมีการแก้ไขปัญหาผู้สำเร็จการศึกษามีทักษะไม่ตรงกับความต้องการในตลาดแรงงาน และการเพิ่มประสิทธิภาพในการเชื่อมโยงผู้สำเร็จการศึกษา กับตำแหน่งงานในสาขาที่เหมาะสม

“เยาวชนในกลุ่ม NEET และกลุ่มด้อยโอกาสอื่น ๆ มีอุปสรรคในการเข้าถึงโอกาสการศึกษาและเทคโนโลยี”

(ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในภาครัฐ)

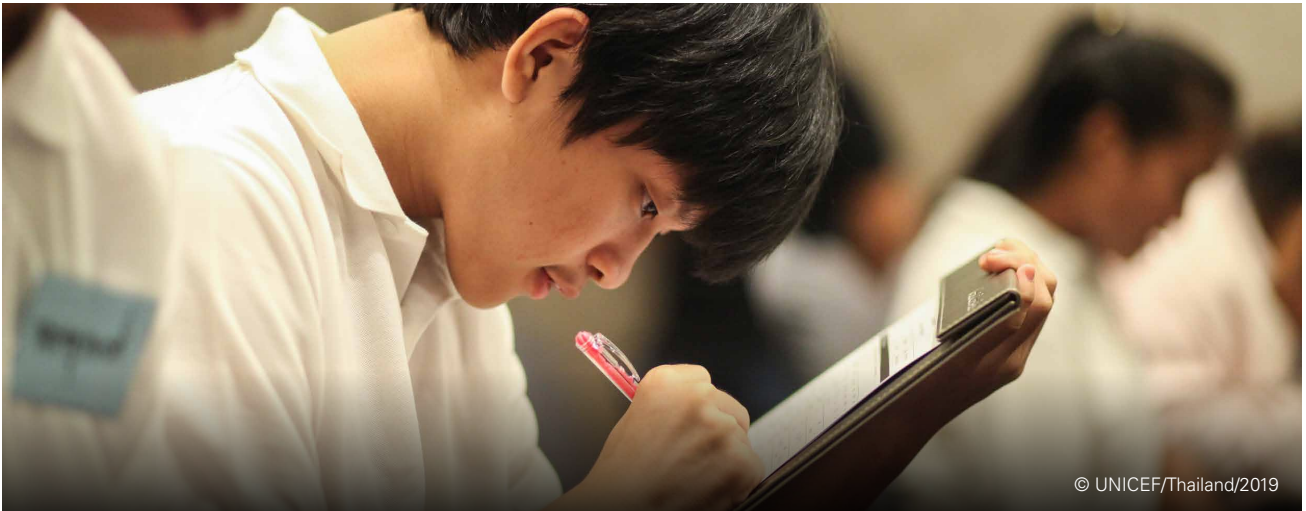
การพูดคุยกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและเยาวชนทำให้พบว่า ประเทศไทยยังขาดช่องทางสำหรับเยาวชนในทุกกลุ่มอายุในการเข้าถึงข้อมูลเกี่ยวกับตลาดแรงงาน การแนะแนวอาชีพ และเส้นทางไปสู่การประกอบอาชีพอิสระและการเป็นเจ้าของกิจการ โดยโรงเรียนต่าง ๆ ยังขาดแคลนครูแนะแนวที่จะให้คำปรึกษาแก่นักเรียนเกี่ยวกับเส้นทางอาชีพในอนาคต

นอกจากนั้น ผู้สำเร็จการศึกษาในไทยจำนวนมากยังประสบอุปสรรคในการหางาน โดยเยาวชนที่สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรีคือกลุ่มที่มีอัตราการว่างงานสูงสุดที่ร้อยละ 17.2 (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2563) ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าการขาดการสนับสนุนให้เยาวชนที่สำเร็จการศึกษาในระดับอุดมศึกษาได้ใช้ประโยชน์จากคุณวุฒิ ความรู้ และทักษะที่พวกเขาได้รับจากการศึกษา และอาจชี้ให้เห็นว่าเยาวชนไทยกำลังสำเร็จการศึกษาในสาขาที่ไม่สอดคล้องกับความต้องการในตลาดและเป้าหมายในด้านอาชีพของตัวเอง (สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาแห่งประเทศไทย, 2563) ทั้งนี้ เยาวชนที่มีส่วนร่วมในการสำรวจความคิดเห็นจำนวนมากไม่ได้ให้ความสำคัญกับการมีเส้นทางอาชีพที่เป็นเส้นตรง เพราะแม้พวกเขาจะต้องมีการมีงานทำ แต่ก็ไม่ได้มีทัศนคติที่จะต้องประกอบอาชีพเดียวไปตลอดชีวิต ซึ่งชี้ให้เห็นความจำเป็นที่ต้องมีการปรับเปลี่ยนแนวทางการแนะแนวอาชีพให้สอดคล้องกับระบบเศรษฐกิจยุคใหม่ (gig economy) เพื่อสนับสนุนให้เยาวชนได้มีทักษะที่จะทำให้พวกเขาสามารถปรับตัวได้อย่างราบรื่นในระหว่างการเปลี่ยนงานใหม่

“กรมการวัดหางานยังขาดแคลนบุคลากรที่สามารถให้คำปรึกษาและคำแนะนำเกี่ยวกับอาชีพที่สอดคล้องกับเป้าหมายในชีวิตของเยาวชน”

(ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในภาครัฐ)

ทั้งนี้ การเข้าถึงการแนะแนวอาชีพเป็นเรื่องยากยิ่งขึ้นไปอีกสำหรับเยาวชนที่ต้องออกจากโรงเรียนกลางคันและระบบการศึกษาที่เป็นทางการ รวมถึงเยาวชนในกลุ่ม NEET ซึ่งมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเข้าถึงบริการดังกล่าวหากพวกเขาต้องการที่จะกลับไปศึกษาหรือทำงานอีกครั้ง

© UNICEF/Thailand/2019

3 โอกาสการฝึกงานและการฝึกอบรมมีจำกัด เข้าถึงไม่ได้ หรือไม่ เป็นประโยชน์สำหรับเยาวชน

โอกาสการฝึกงานและการฝึกอบรมที่มีคุณภาพยังมีจำกัดในประเทศไทย ซึ่งเป็นต้นทุนค่าเสียโอกาสสำหรับทั้งเยาวชนและภาคธุรกิจ แม้ผู้ให้สัมภาษณ์จากภาคเอกชนจะต้องการรับเยาวชนไปฝึกงานและฝึกอบรม แต่พวกเขาก็ยังลังเลเนื่องจากยังไม่แน่ใจเกี่ยวกับกฎหมายการจ้างงานเยาวชน

“การให้เยาวชนได้พัฒนากทักษะด้วยการฝึกงานเป็นการลงทุนที่ดีกว่าและได้ผลมากกว่าการไปมองหาเด็กที่เพิ่งสำเร็จการศึกษา”

(ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในภาคเอกชน)

ในภาพรวม ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่ให้สัมภาษณ์เห็นว่าโอกาสในการฝึกงานและการฝึกอบรมสำหรับเยาวชนยังมีข้อจำกัด ทั้งที่เกิดจากการกำหนดคุณสมบัติของผู้ฝึกงาน (เช่น บางโครงการต้องการรับเฉพาะนักศึกษาที่เป็นผู้ใหญ่และมีผลการเรียนดี) และสิ่งที่เยาวชนจะได้เรียนรู้ (เนื่องจากหลักสูตรอาจขาดความยืดหยุ่นและโอกาสการฝึกงานและการฝึกอบรมอาจมีจำกัดเฉพาะในบางพื้นที่หรือบางกลุ่มอุตสาหกรรม)

“เยาวชนจำนวนมากไม่มีทางเลือกมากนักในการเข้าถึงการฝึกอบรมทักษะและการจ้างงาน โดยเฉพาะกลุ่มที่ต้องออกจากโรงเรียนกลางคัน”

(ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในภาครัฐ)

ดังนั้น การรับเยาวชนไปฝึกงานจึงมักไม่ค่อยประสบความสำเร็จ โดยอาจเป็นเพียงการมอบหมายงานเล็กน้อยให้ทำหน้าที่จะเป็นการให้โอกาสที่จับต้องได้ที่พวกเขาจะได้เรียนรู้และพัฒนาทักษะ

ในการจัดการสนทนากลุ่ม เยาวชนที่มีส่วนร่วมในการสนทนากล่าวถึงความไม่แน่นอนของช่องทางในการเข้าถึงการฝึกอบรม ซึ่งเกิดจากการขาดข้อมูลที่เพียงพอเกี่ยวกับรายละเอียดการฝึกอบรมหรือการฝึกงาน นอกจากนี้ เยาวชนจำนวนมาก โดยเฉพาะกลุ่มเปราะบาง มักประสบอุปสรรคในการเข้าถึงทุนฝึกอบรม โดยผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและเยาวชนมองว่าเป็นเพราะกระบวนการสมัครขอรับทุนฝึกอบรมที่มีความซับซ้อนโดยไม่จำเป็น

“การเข้าถึงทุนการศึกษาหรือเงินอุดหนุนกลายเป็นเรื่องซับซ้อนเพราะการขาดการประชาสัมพันธ์ที่มีประสิทธิภาพและกระบวนการสมัครที่ยุ่งยากโดยไม่จำเป็น”

(เยาวชนข้ามชาติซึ่งมีส่วนร่วมในการสำรวจความคิดเห็น)

ทั้งนี้ แม้จะมีหลักสูตรการศึกษาแบบออนไลน์ที่ไม่มีค่าใช้จ่าย แต่เยาวชนจำนวนมากก็ยังเข้าไม่ถึงเทคโนโลยีและอินเทอร์เน็ตที่จำเป็นต่อการใช้ประโยชน์จากการเรียนรู้แบบดิจิทัลดังกล่าว

4 การจ้างงานเยาวชนยังถูกจำกัดโดยกฎระเบียบและ การขาดความมั่นคงทางการเงิน

การหารือกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องพบว่า การตีความกฎหมายเกี่ยวกับการจ้างงานที่แตกต่างกันทำให้ภาคเอกชนลังเลที่จะรับเยาวชนอายุต่ำกว่า 18 ปีไปฝึกงานหรือฝึกอบรมด้วยการปฏิบัติงานจริง รัฐบาลไทยได้ออกพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 เพื่อป้องกันการใช้แรงงานเด็กและการเอารัดเอาเปรียบเด็ก โดยห้ามไม่ให้เด็กอายุระหว่าง 15-18 ปีทำงานที่มีเงื่อนไขบางอย่าง แต่กฎหมายดังกล่าวยังขาดความชัดเจนเกี่ยวกับประเภทงานที่เยาวชนในช่วงอายุดังกล่าวจะสามารถทำได้ อย่างถูกต้องตามกฎหมาย (สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาแห่งประเทศไทย, 2563) ทำให้แม้กระทั่งการจ้างเยาวชนให้ทำงานไม่เต็มเวลาหรือทำงานชั่วคราวในช่วงปิดภาคเรียนก็อาจถูกมองว่าเป็นการเอารัดเอาเปรียบเด็ก

“การตีความกฎหมายที่แตกต่างกันของหน่วยงานราชการเป็นอุปสรรคต่อความริเริ่มของภาคเอกชนที่จะสร้างโอกาสให้แก่เยาวชน”

(ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในภาคเอกชน)

การขาดความชัดเจนและความซับซ้อนของกฎระเบียบดังกล่าวทำให้บริษัทต่าง ๆ ลังเลที่จะรับเยาวชน โดยเฉพาะที่อายุต่ำกว่า 18 ปี ไปฝึกงานโดยได้รับค่าตอบแทน ทั้งนี้ บริษัทต่าง ๆ ประสบปัญหาเดียวกันในการจ้างงานเยาวชนในกลุ่มชาติพันธุ์ กลุ่มข้ามชาติ กลุ่มไร้สัญชาติ และกลุ่มอื่น ๆ ที่ไม่มีกฎหมายรองรับ

“นายจ้างกลัวที่จะรับคนไร้สัญชาติเข้าทำงาน เพราะพวกเขาไม่รู้วิธีการที่จะลงทะเบียนคนกลุ่มนี้ให้ถูกต้อง และไม่ต้องการเสี่ยงที่จะถูกปรับหรือจับกุมโดยเจ้าหน้าที่”

(เยาวชนไร้สัญชาติที่มีส่วนร่วมในการสำรวจความคิดเห็น)

นอกจากนั้น การขาดกฎหมายที่จะให้การคุ้มครองและความมั่นคงปลอดภัยแก่เยาวชนที่ทำงานในภาคเศรษฐกิจไม่เป็นทางการยังคงเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการมีสภาพแวดล้อมการทำงานที่เหมาะสมในประเทศไทย แรงงานเหล่านี้จึงมีความเปราะบางต่อรายได้ที่ไม่แน่นอนหากเกิดการเปลี่ยนแปลงแบบฉับพลันเช่นการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

5 เยาวชนหญิงยังถูกจัดรั้งไว้ด้วยอคติ และการเหมารวมทางเพศ

ตลาดแรงงานในประเทศไทยยังคงมีความเหลื่อมล้ำทางเพศ แม้เยาวชนหญิงจะมีระดับการศึกษาสูงกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับเยาวชนชาย แต่พวกเขาก็ยังได้รับโอกาสน้อยกว่า อีกทั้งยังได้รับค่าจ้างต่ำกว่าในการทำงาน (สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาแห่งประเทศไทย, 2563) ในขณะที่อัตราการว่างงานของเยาวชนชายเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 3.6 ในปี 2558 เป็นร้อยละ 4.3 ในปี 2562 อัตราการว่างงานของเยาวชนหญิงได้เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 4.9 เป็นร้อยละ 5.2 ในช่วงเวลาเดียวกัน (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2563) ความเหลื่อมล้ำทางเพศดังกล่าวยังเห็นได้ชัดเจนในเยาวชนกลุ่ม NEET โดยจำนวนเยาวชนชายอายุระหว่าง 20-24 ปีที่อยู่ในกลุ่ม NEET มีสัดส่วนร้อยละ 11 ขณะที่จำนวนเยาวชนหญิงอายุระหว่าง 20-24 ปีที่อยู่ในกลุ่ม NEET มีสัดส่วนถึงร้อยละ 27 (สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาแห่งประเทศไทย, 2563) สถานการณ์ดังกล่าวชี้ให้เห็นความจำเป็นที่ต้องมีแนวทางที่หลากหลายในการสนับสนุนเยาวชนหญิงให้มีงานทำในแต่ละระยะของการศึกษาและการทำงาน

อคติและการเหมารวมทางเพศรวมทั้งความเชื่อทางวัฒนธรรมเป็นข้อจำกัดไม่ให้เยาวชนหญิงมีทางเลือกมากนัก ผลการศึกษาของสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาแห่งประเทศไทย (2563) พบว่าประมาณร้อยละ 70 ของเยาวชนหญิงอายุระหว่าง 15-24 ปี ซึ่งอยู่ในกลุ่ม NEET เป็นคนรับใช้ในบ้าน ซึ่งอาจสะท้อนให้เห็นบรรทัดฐานในสังคมไทยซึ่งคาดหวังให้ผู้หญิงเป็นฝ่ายดูแลและทำงานบ้าน การตั้งครุฑในวัยรุ่นและการแต่งงานก่อนวัยอันควรเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่เป็นอุปสรรคสำหรับเยาวชนหญิง โดยเกือบร้อยละ 70 ของเยาวชนในกลุ่ม NEET เป็นเยาวชนหญิงที่ต้องออกจากโรงเรียนกลางคันเนื่องจากการตั้งครุฑ (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2563) การสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและการสนทนากลุ่มกับเยาวชนทำให้พบว่าการเลือกปฏิบัติอคติทางเพศ และการคุกคามทางเพศเป็นอุปสรรคที่ทำให้เด็กและเยาวชนหญิงไม่สามารถศึกษาต่อและ/หรือเข้าสู่โลกการทำงานได้อย่างประสบความสำเร็จ

ข้อเสนอแนะ

เพื่อรับมือกับความท้าทายข้างต้นและทำให้เกิดการปรับปรุงอย่างเป็นรูปธรรมและวัดผลได้ในการสร้างโอกาสในการศึกษา การส่งเสริมทักษะอาชีพ และการจ้างงานสำหรับเยาวชน ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่มีส่วนร่วมในการสำรวจความคิดเห็นมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1 ทำให้ระบบการศึกษามีความครอบคลุมและสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานมากขึ้น

เพื่อให้ระบบการศึกษามีความครอบคลุม:

- ปรับปรุงและขยายหลักสูตรการศึกษาแบบออนไลน์เพื่อให้เยาวชนทุกกลุ่ม รวมถึงกลุ่มเยาวชนพิการและกลุ่มที่ไม่รู้ภาษาไทย สามารถเข้าถึงได้ (เช่น การมีคำบรรยายได้ภาพหรือคำบรรยายด้วยเสียง) นอกจากนี้ การที่โรงเรียนและสถาบันการศึกษาต่าง ๆ จัดให้มีหลักสูตรออนไลน์ จะช่วยให้การศึกษามีความยืดหยุ่นและเข้าถึงได้สำหรับนักเรียนที่ต้องออกจากโรงเรียนกลางคัน ซึ่งรวมถึงกลุ่มตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควร
- เพิ่มการสนับสนุนอุปกรณ์เทคโนโลยีให้นักเรียนสามารถเข้าถึงการศึกษาแบบออนไลน์ได้มากขึ้น เช่น การให้หน่วยงานท้องถิ่นจัดให้มีสถานที่สาธารณะสำหรับการเข้าถึงการศึกษาแบบออนไลน์ และการให้ภาคเอกชนได้มีส่วนร่วมในการสนับสนุนงบประมาณและ/หรือการบริจาคอุปกรณ์แก่โรงเรียนซึ่งยังขาดแคลนอุปกรณ์เทคโนโลยี
- จัดตั้งระบบเฝ้าระวังเพื่อป้องกันการออกจากโรงเรียนกลางคัน และการสนับสนุนให้นักเรียนมีผลการเรียนและสุขภาพที่ดี โดยผ่านโครงการหรือกิจกรรมเพื่อปรับปรุงประสบการณ์ การศึกษาและผลการเรียนโดยมีกลุ่มเป้าหมายที่ชัดเจน (เช่น การมีชั่วโมงเรียนพิเศษสำหรับกลุ่มที่มีผลการเรียนไม่ดี หรือการให้คำปรึกษาและคำแนะนำแก่ผู้ปกครอง)
- ทำให้สภาพแวดล้อมในการเรียนมีความมั่นคงปลอดภัยสำหรับเยาวชนทุกคน โดยควรจะมีกลไกการป้องกันการละเมิด การรายงานที่เข้มแข็งเพื่อรับมือกับปัญหาอคติทางเพศ การใช้ความรุนแรงต่อร่างกายและจิตใจ การคุกคามทางเพศ การกลั่นแกล้ง และอุปสรรคทุกรูปแบบที่ขัดขวางโอกาสการเรียนรู้และการไปโรงเรียนของเยาวชน โดยเฉพาะเด็กและเยาวชนหญิง

เพื่อปรับปรุงหลักสูตรการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการในตลาดแรงงาน:

- ปฏิรูปหลักสูตรการศึกษาให้ครอบคลุมการพัฒนาทักษะทางสังคมและการทำงาน วิชา STEAM ความรู้ด้านดิจิทัล การประกอบกิจการและการบริหารจัดการธุรกิจขนาดเล็ก นอกจากนี้ ให้ปรับปรุงระบบการติดตามและประเมินผลการเรียนรู้ รวมทั้งจัดตั้งกลไกการเสนอแนะเชิงนโยบายที่เป็นระบบ

“หลักสูตร นโยบาย และกฎระเบียบด้านการศึกษาควรได้รับการปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับความต้องการของกำลังแรงงาน”

(ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในภาคเอกชน)

“ถึงเวลาแล้วที่ต้องบูรณาการการศึกษาวิชา STEAM รวมถึงการพัฒนาทักษะภาษาและเทคโนโลยีสารสนเทศไว้ในหลักสูตรการศึกษาในโรงเรียน”

(ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในสถาบันการศึกษา)

- ปรับปรุงการประสานงานระหว่างกระทรวงและหน่วยงานต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งระหว่างกระทรวงศึกษาธิการกับกระทรวงแรงงาน และให้ภาคเอกชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการหาหรือเงินนโยบายเพื่อสะท้อนความต้องการในตลาดแรงงาน นอกจากนี้ ให้ภาคเอกชนได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาเนื้อหาและสื่อการเรียนรู้ในโรงเรียนด้วย

- ฝึกอบรมบุคลากรครูเกี่ยวกับวิธีการสอนสมัยใหม่เพื่อให้ นักเรียนสนใจและเพื่อพัฒนาทักษะทางสังคมและการทำงาน ของนักเรียน แนวทางการสอนที่เหมาะสมกับนักเรียนแต่ละกลุ่ม ความรู้ด้านดิจิทัลเพื่อให้สามารถจัดการเรียนการสอนออนไลน์ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้

“วิธีการสอนสมัยใหม่จะช่วยกระตุ้นความสนใจและพัฒนาทักษะทางสังคมและการทำงาน ของเยาวชน โดยเฉพาะการแก้ไขปัญหาและการคิดเชิงวิพากษ์”

(ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในสถาบันการศึกษา)

“ความรู้ด้านดิจิทัลควรจะได้รับการสอน ในโรงเรียนเพื่อให้นักเรียนสามารถใช้งานและ เข้าถึงสื่อต่าง ๆ”

(เยาวชนที่มีส่วนร่วมในการสำรวจความคิดเห็น)

กระทรวงศึกษาธิการอาจสร้างแพลตฟอร์มออนไลน์เพื่อให้ บุคลากรครูได้แลกเปลี่ยนทรัพยากรการจัดการเรียนการสอน แบบออนไลน์ที่ผ่านการรับรองแล้วรวมทั้งแนวปฏิบัติ ที่เป็นเลิศต่าง ๆ

“ครูต้องมีบทบาทในการเป็นผู้อำนวยความสะดวกและให้คำปรึกษาเพื่อให้นักเรียนได้ฝึกฝน การคิดวิเคราะห์และการคิดอย่างสร้างสรรค์ และครูควรได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับวิธีการสอนสมัยใหม่และการใช้สื่อการสอนที่ สอดคล้องกับโลกปัจจุบัน”

(ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในภาครัฐ)

- ปรับปรุงคุณภาพ ความเหมาะสม และขอบเขตการเรียนรู้ ทั้งแบบทางการและไม่เป็นทางการ ซึ่งรวมถึงการให้ การรับรองวุฒิการศึกษา เพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้ ตลอดชีวิตที่ให้โอกาสและทางเลือกแก่เยาวชนด้วยโอกาส ได้กลับมาเรียนอีกครั้ง
- ปรับปรุงให้การฝึกอบรมและการศึกษาสายอาชีพตอบสนอง ความต้องการในภาคธุรกิจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในอุตสาหกรรม แห่งอนาคต (new s-curve) ซึ่งต้องอาศัยการเก็บรวบรวม ข้อมูลเกี่ยวกับทักษะที่จำเป็นต่อการทำงานจากแหล่งที่ หลากหลายทั้งในฝั่งอุปสงค์และฝั่งอุปทาน เช่น การสำรวจ ความเห็นของนายจ้าง แรงงาน และผู้สำเร็จการศึกษา
- ส่งเสริมการเรียนรู้ที่มีคุณภาพและเน้นการปฏิบัติด้วย การเชื่อมโยงสถาบันอาชีวศึกษากับภาคธุรกิจในพื้นที่ เช่น การจัดตั้งหลักสูตรสายอาชีพซึ่งมีทั้งการเรียนการสอนใน ห้องเรียนและการทำงานแบบไม่เต็มเวลาเพื่อให้เยาวชน ได้พัฒนาทักษะทั้งในด้านวิชาการและทักษะทางสังคมและ การทำงาน เช่น การสื่อสาร การคิดเชิงวิเคราะห์ การปรับตัว การทำงานเป็นทีม และการแก้ไขปัญหา

2 ปรับปรุงการเข้าถึงข้อมูลเกี่ยวกับตลาดแรงงาน และการแนะแนวอาชีพ

- ปรับปรุงระบบฐานข้อมูลเกี่ยวกับตลาดแรงงานด้วยการ ส่งเสริมความร่วมมือและการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่าง ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เช่น กรมการจัดหางาน กรมพัฒนาฝีมือ แรงงาน สถาบันการศึกษาทั้งในสายสามัญและสายอาชีพ สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย และสภาหอการค้า แห่งประเทศไทย
- เพิ่มจำนวนครูแนะแนวในโรงเรียน และฝึกอบรมครูแนะแนว เกี่ยวกับแนวโน้มและโอกาสในตลาดแรงงานในปัจจุบัน สำหรับเยาวชน
- ปรับเปลี่ยนการแนะแนวอาชีพไม่ให้จำกัดเฉพาะเส้นทาง อาชีพเพียงเส้นทางเดียว แต่รวมถึงโอกาสในการพัฒนาทักษะ

ที่ยืดหยุ่นที่เกี่ยวข้องกับการประกอบอาชีพอิสระและการประกอบกิจการส่วนตัว และสอดคล้องกับเป้าหมายของเยาวชนที่จะได้เข้าถึงโอกาสการทำงานที่ยืดหยุ่นตลอดชีวิตและควรเริ่มทำการแนะนำอาชีพตั้งแต่ระดับประถมศึกษา

- สนับสนุนสถาบันการศึกษาให้จัดงานแนะนำอาชีพ โดยให้ธุรกิจและผู้ประกอบการในท้องถิ่นรวมทั้งผู้ประกอบการได้มีส่วนร่วม เพื่อส่งเสริมความร่วมมือ เสริมสร้างแรงบันดาลใจให้นักเรียน และส่งเสริมทัศนคติที่เป็นบวกต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต
- ปรับปรุงกลไกการประสานงานระหว่างมหาวิทยาลัยและสถาบันอาชีวศึกษากับภาคอุตสาหกรรมเพื่อเป็นช่องทางให้ผู้สำเร็จการศึกษาได้มีงานทำและเพื่อลดปัญหาการมีทักษะไม่ตรงกับความต้องการของภาคอุตสาหกรรม
- จัดตั้งเครือข่ายเยาวชนเพื่อให้เยาวชนได้ให้คำปรึกษาตนเอง ทั้งแบบออนไลน์และแบบตัวต่อตัว รวมทั้งได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการสมัครงานในสาขาต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิตและการยกระดับทักษะหรือพัฒนาทักษะใหม่

- สนับสนุนให้เยาวชนได้เข้าถึงโอกาสทางอาชีพผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์บนโทรศัพท์มือถือซึ่งมีข้อมูลคำแนะนำเกี่ยวกับอาชีพและการศึกษา ทุนการศึกษา หลักสูตรฝึกอบรม การฝึกงาน สิทธิตามกฎหมาย และตำแหน่งงานทั้งแบบเต็มเวลาและไม่เต็มเวลา

“ช่องทางที่ดีที่สุด [ในการสมัครงาน] คือ แอปพลิเคชันหรือเว็บไซต์สมัครงาน ซึ่งสามารถคัดกรองตำแหน่งงานและรายละเอียดต่าง ๆ รวมถึงมีความปลอดภัยสำหรับผู้สมัครงาน”

(เยาวชนที่มีส่วนร่วมในการสำรวจความคิดเห็น)

ทั้งนี้ ควรมีการผสมผสานระหว่างสื่อสังคมออนไลน์กับแพลตฟอร์ม ต่าง ๆ เพื่อให้สอดคล้องกับพฤติกรรมของเยาวชน ซึ่งนิยมใช้โทรศัพท์มือถือและสื่อสังคมออนไลน์ในการเข้าถึงข้อมูลเกี่ยวกับตำแหน่งงาน (ดูกรอบที่ 1) สำหรับข้อเสนอแนะในการทำให้แพลตฟอร์มออนไลน์มีความเหมาะสมสำหรับผู้ใช้งานที่เป็นเยาวชน)

กรอบที่ 1: ข้อเสนอแนะในการทำให้แพลตฟอร์มสมัครงานแบบออนไลน์เหมาะสมสำหรับผู้ใช้งานที่เป็นเยาวชน (บนพื้นฐานของข้อมูลและข้อคิดเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง)

- **ใช้ได้นบนโทรศัพท์มือถือ:** เนื่องจากเยาวชนส่วนใหญ่มีโทรศัพท์มือถือ จึงเป็นเรื่องสำคัญที่แอปพลิเคชัน / แพลตฟอร์มออนไลน์ต่าง ๆ ต้องใช้ได้นบนโทรศัพท์มือถือเพื่อการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย (ซึ่งมีเพียงส่วนน้อยที่มีเครื่องคอมพิวเตอร์)
- **กระบวนการลงทะเบียนและสมัครงานง่าย ปลอดภัย และไม่มีค่าใช้จ่าย:** ผู้สมัครงานที่เป็นเยาวชนควรจะสามารถลงทะเบียนและสมัครงาน หรือหลักสูตรฝึกอบรม หรือการฝึกงานได้เลย หลังจากกรอกข้อมูลส่วนตัวและนำประวัติส่วนตัวเข้าสู่ระบบแล้ว
- **มีระบบคัดกรอง:** มีระบบการติดตามและแจ้งเตือนสำหรับผู้สมัครงานและนายจ้าง เช่น มีการแจ้งเตือนสถานะการสมัครงานและตำแหน่งงานใหม่
- **มีระบบการสนทนาด้วยความหรือผ่านวิดีโอ:** เพื่อให้นายจ้างติดต่อและสัมภาษณ์ผู้สมัครงานได้โดยตรงและด้วยความสะดวกรวดเร็ว
- **ตัวอักษร ภาพ และเสียงควรมีความน่าสนใจและใช้งานง่าย:** เพื่อให้แอปพลิเคชันมีความเป็นมิตรต่อผู้ใช้งานที่เป็นเยาวชน ซึ่งรวมถึงเยาวชนที่มีปัญหาด้านการมองเห็น
- **มีหลายภาษา:** ข้อมูลควรมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ และควรมีการเชื่อมโยงระหว่างแพลตฟอร์มกับระบบแปลภาษาของกูเกิล เพื่อให้เยาวชนที่เป็นกลุ่มข้ามชาติ (เช่น เมียนมา ลาว และกัมพูชา) สามารถเข้าถึงได้

3 เพิ่มโอกาสการเรียนรู้ด้วยการปฏิบัติงานจริง (การฝึกงาน) และการเข้าถึงการสนับสนุนทางการเงิน (ทุนการศึกษาและเงินอุดหนุน)

- ปรับปรุงมาตรฐานและพัฒนาการฝึกงานให้มีคุณภาพโดยมีการติดตามและประเมินผลอย่างสม่ำเสมอ

“ควรมีการประเมินหลักสูตรการฝึกอบรมและการฝึกงานโดยผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเป็นระยะเพื่อนำไปสู่การปรับปรุงให้ดีขึ้น”

(ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในภาคเอกชน)

- ให้เงินอุดหนุนหรือแรงจูงใจทางภาษีเพื่อส่งเสริมให้ภาคเอกชนรับเยาวชนไปฝึกงานโดยได้รับค่าตอบแทน

- เพิ่มจำนวนทุนการศึกษาและปรับปรุงให้เข้าถึงได้ง่ายขึ้นสำหรับเยาวชนด้วยโอกาสด้วยการทำให้กระบวนการสมัครขอรับทุนการศึกษาไม่ซับซ้อน รวมทั้งสนับสนุนให้บริษัทเอกชนให้ทุนการศึกษาแก่นักเรียนด้วยโอกาสที่ต้องการศึกษาในสาขาที่เป็นที่ต้องการของบริษัท
- ขยายขอบเขตและปรับปรุงการเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับการฝึกงานให้ครอบคลุมพื้นที่ต่าง ๆ ของประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในชนบทเพื่อขยายโอกาสสำหรับเยาวชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ห่างไกล

4 ปรับปรุงกฎหมายและเพิ่มการสนับสนุนทางการเงินเพื่อสร้างโครงข่ายความคุ้มครอง (safety net) สำหรับเยาวชนที่ทำงานในภาคเศรษฐกิจไม่เป็นทางการ

- ทบทวนและแก้ไขพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 เพื่อสนับสนุนให้เยาวชนอายุต่ำกว่า 18 ปีได้มีโอกาสมากขึ้นในการมีส่วนร่วมในกำลังแรงงาน และควรมีการประสานงานกับภาคเอกชนเพื่อเสริมสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายดังกล่าวและความมั่นใจในการจ้างงานที่เป็นเยาวชน

“ภาครัฐและเอกชนควรมีความเข้าใจตรงกันเกี่ยวกับกฎระเบียบการจ้างงานเพื่อเพิ่มตำแหน่งงานและโอกาสการฝึกงานสำหรับเยาวชน นอกจากนี้ ภาครัฐควรจะมีนโยบายที่ชัดเจนโปร่งใส และมีประสิทธิภาพในการสนับสนุนภาคอุตสาหกรรมให้สามารถรักษาการจ้างงานและสามารถรับผู้สำเร็จการศึกษาเข้าทำงานได้ในช่วงวิกฤติ”

(ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในภาคเอกชน)

- ปรับปรุงระบบการคุ้มครองแรงงานในภาคเศรษฐกิจไม่เป็นทางการ เช่น ในระยะสั้น อาจให้มีเงินกู้ยืมดอกเบี้ยต่ำเพื่อรองรับการมีรายได้ที่ไม่แน่นอน และในระยะยาวควรมีการจัดทำฐานข้อมูลแรงงานเยาวชนในภาคเศรษฐกิจไม่เป็นทางการ
- เสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่มาตรการคุ้มครองทางสังคมและพิจารณาให้การสนับสนุนทางการเงิน (ในรูปแบบของเงินอุดหนุนหรือเงินกู้ยืม) เพื่อให้เยาวชนได้ประกอบอาชีพอิสระหรือประกอบธุรกิจส่วนตัวโดยมีความมั่นคงทางเศรษฐกิจเพิ่มขึ้น เช่น การจัดตั้งกองทุนพัฒนาผู้ประกอบการเพื่อสนับสนุนเงินทุนตั้งต้นแก่เยาวชนที่มีแผนจะจัดตั้งธุรกิจใหม่ โดยให้สถาบันการเงินเข้ามามีส่วนร่วมในการปล่อยกู้โดยมีภาครัฐเป็นผู้ค้ำประกัน

5 ส่งเสริมวัฒนธรรมของความเท่าเทียมทางเพศเพื่อเพิ่มโอกาสในการทำงานหรือการฝึกอบรมสำหรับเยาวชนหญิง

ในโรงเรียน:

- ปรับปรุงการจัดการเรียนรู้เรื่องเพศศึกษาในโรงเรียนเพื่อลดปัญหาการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควร โดยเน้นการเสริมสร้างทักษะการคิดเชิงวิพากษ์เพื่อเพิ่มความสามารถของเยาวชนในการสื่อสารและเจรจาในการปฏิสัมพันธ์ทางเพศ โดยเฉพาะสำหรับเด็กและเยาวชนหญิง ซึ่งจะสอดคล้องกับความจำเป็นที่ต้องมีการส่งเสริมการพัฒนาทักษะทางสังคมและการทำงานให้แก่เยาวชนไทยด้วย
- การฝึกอบรมบุคลากรครูให้มีความรู้ที่ทันสมัยและสามารถจัดการเรียนการสอนเรื่องเพศศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยไม่ใช้การเรียนแบบฟังการบรรยายแต่เป็นการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมเพื่อให้นักเรียนเกิดความสนใจ
- จัดตั้งชมรมในโรงเรียนและให้เยาวชนได้มีโอกาสมีส่วนร่วมในงานภาคประชาสังคมเพื่อให้เยาวชนทั้งหญิงและชายได้ทำตามเป้าหมายของตัวเองและไม่ถูกดูถู้งไว้ด้วยความไม่แน่ใจเกี่ยวกับความสามารถและความสนใจของตัวเองรวมทั้งส่งเสริมพวกเขาให้ศึกษาในวิชา STEAM
- ปรับปรุงบริการสนับสนุนที่ครบวงจรสำหรับแม่วัยรุ่นเพื่อให้กลุ่มดังกล่าวสามารถกลับไปเรียนหรือรับการฝึกอบรมได้อีกครั้ง

ในสถานที่ทำงาน:

- เพิ่มสัดส่วนการมีส่วนร่วมของผู้หญิงในตลาดแรงงานโดยผ่านความริเริ่มต่าง ๆ เช่น การมีรูปแบบและเวลาการทำงานที่ยืดหยุ่น การอนุญาตให้ลาคลอดได้นานขึ้น การจัดให้มีบริการรับเลี้ยงเด็กในราคาประหยัด และการจ่ายค่าตอบแทนที่เท่าเทียมกันระหว่างหญิงกับชาย
- ส่งเสริมการพูดคุยระหว่างผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในตลาดแรงงาน โดยเฉพาะนายจ้างและเยาวชน เกี่ยวกับบรรทัดฐานและค่านิยมทางสังคมต่อเรื่องเพศ เพื่อลดการเหมารวมและการเลือกปฏิบัติทางเพศ และเพื่อส่งเสริมวัฒนธรรมของความเท่าเทียมทางเพศในสถานที่ทำงาน
- รณรงค์เพื่อสร้างความตระหนักรู้ในกลุ่มเยาวชน โดยเฉพาะการส่งเสริมให้เยาวชนมีต้นแบบทั้งที่เป็นหญิงและชายในอาชีพต่าง ๆ เพื่อเสริมสร้างทัศนคติที่ไม่มีกรอบแบ่งแยกทางเพศต่ออาชีพต่าง ๆ

เอกสารอ้างอิง

Chulalongkorn University Social Research Institute. (2019). *Study and Analysis of the Entry into the Labour Market and Employment of Youth Workers in Thailand*.

International Labour Organization. (2011). *Statistical update on employment in the informal economy*. Retrieved from https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---dgreports/---stat/documents/presentation/wcms_157467.pdf

International Labour Organization. (2020). *Decent work and youth in Thailand – Facts and trends*. Retrieved from https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---asia/---ro-bangkok/documents/publication/wcms_741237.pdf

Ministry of Education and UNICEF Thailand. (2016). *Review of Comprehensive Sexuality Education in Thailand*. Retrieved from https://www.unicef.org/thailand/sites/unicef.org.thailand/files/2018-08/comprehensive_sexuality_education%20EN.pdf

National Statistics Office of Thailand. (2019). *The Informal Employment Survey 2019*. Bangkok, Thailand: NSO.

National Statistical Office of Thailand. (2020). *Labour Force Survey*. Bangkok, Thailand: NSO.

National Statistical Office of Thailand. (2020). *Thailand Multiple Indicator Cluster Survey 2019, Survey Findings Report*. Bangkok, Thailand: NSO.

Office of the National Economic and Social Development Council (NESDC). (2019). *Report of the Population Projections for Thailand 2010-2040*. Bangkok, Thailand: NESDC

Organisation for Economic Co-operation and Development. (2019). *Results from PISA 2018: Thailand Country Note*. Retrieved from https://www.oecd.org/pisa/publications/PISA2018_CN_THA.pdf

Organisation for Economic Co-operation and Development. (2021). *Vocational Education and Training in Thailand*. Retrieved from <https://www.oecd-ilibrary.org/docserver/cc20bf6d-en.pdf?expires=1627443494&id=id&accname=guest&checksum=CA32BDBAE05EDCB5770C71AA6C34DB3B>

Oxford Policy Management. (2020). *Social Impact Assessment of COVID-19 in Thailand*. Oxford, UK: Oxford Policy Management.

Plecher, H. (2019). *Thailand: Urbanization from 2007 to 2017*.

Saowanee J., and Pornpatanapaisankul, K. (2019). *Upskilling Thai workers – A big question in the time of the technological disrupted world* (in Thai). Bangkok, Thailand: Bank of Thailand.

Thailand Development Research Institute. (2020). *Youth Employability Scoping Study*. Retrieved from <https://www.unicef.org/thailand/media/4771/file/Youth%20Employability%20Scoping%20Study.pdf>

UNICEF Thailand. (2021). *Consultations with Youth for UN Common Country Analysis*. Bangkok, Thailand: UNICEF.

World Bank. (2020). *Programme for International Student Assessment 2018: Thailand Country Report*. Retrieved from <https://documents1.worldbank.org/curated/en/683311593415205230/pdf/Thailand-Programme-for-International-Student-Assessment-PISA-2018-Country-Report.pdf>

World Economic Forum. (2020). *The Future of Jobs Report*. Retrieved from http://www3.weforum.org/docs/WEF_Future_of_Jobs_2020.pdf

Sasin | Sustainability &
Entrepreneurship
Center

unicef
for every child